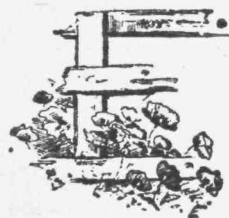

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΜΗΝΟΣ

Βροχή παρασήμερον. — Παράσημοι και ἄσημοι. — Οἱ Λόγιοι καὶ ὁ Σταυρὸς τοῦ Σωτήρος. — Ἡ θεία Λειτουργία καὶ ἡ σύγχρονος ζωὴ. — Ὁ Σταυρωτὴς τῆς τέχνης. — Τὰ διαρκῆ εἰσιτήρια. — Τὸ λαϊκὸ τραγοῦδι.

— 32 —

ΠΙ τέλους ἐπαρασημοφορήθησαν καί μερικοὶ λόγιοι καὶ καλλιτέχναι. Κάποτε, ἐπὶ Γεωργίου Α'. εἶχε γίνῃ ἀπόπειρα, ἥτις τὴν στιγμὴν τῆς ὑπογραφῆς ἐναυάγησε.

Τώρα ἔγινεν ἡ ἀπονομὴ μέσα εἰς πέλαιος ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα κατέλαβον ἐξ στήλας σχεδὸν τῆς ἐφημερίδος, ἀλλὰ κατὰ τρόπον οὐχὶ ἱκανοποιητικὸν διὰ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας. Ἡ γνωμαδοτικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν παρασήμερον ὑπῆρξε φειδωλὴ διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ὅχι καὶ ἐκλεκτικὴ. Ἐδικαιοῦντο οὗτοι εὐρυτέρας ἡθικῆς ἀμοιβῆς ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας, ἥτις ἀστόργως τοὺς εἶχε μέχρις ἐσχάτων παραγνωρίσῃ. Ἐγένοντο δὲ παραλείψεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀμφιδάλλομεν ὅτι θὰ ἐπανορθωθοῦν εἰς πρῶτην εὐκαιρίαν. Δραματικὰς συγγραφὰς ἀριθμῶν προσπαθείας μᾶλλον ἀνεπιτυχεῖς προήχθη εἰς ἀνώτερον παράσημον, ἐνῶ ἄλλοι περισσότερον αὐτοῦ ἐπιτυχόντες, δὲν ἔλαβον οὔτε ἐν ἀργυροῦν. Εἰς καλὸς Ἀγγλομαθὲς μεταφραστὴς καὶ ἐπιστολογράφος ἐτιμήθη διὰ παρασήμερον, ἐνῶ ἄλλοι δημιουργικοὶ λογοτέχναι ὅχι. Ἐνας ἀφανὴς διηγηματογράφος καὶ ἓνας ἰσχυρὸς παραγωγὴς ποιητὴς ἔλαβον παράσημον, καὶ ἄλλοι ὧν ἡ ἐργασία καὶ παραγωγικωτέρα καὶ ἐκλεκτότερα εἶνε, ὅχι. Ἐκ τῶν ἡθοποιῶν εἰς μόνον, ὁ κ. Ταβουλάρης ὅστις πρὸ δεκαετηρίδων ἔπρεπε νὰ ἔχη παρασημοφορηθῇ, καὶ διατὶ ὅχι ὁ Οἰκονόμου, ὁ Βονασέρας, ὁ Φῦρστ, ἡ Εὐαγγελία Παρασκευοπούλου, ἡ Κοτοπούλη, ἡ Κυβέλη, ἡ Κολυβά; Ἐκ τῶν ζωγράφων ἔλαβον παράσημον ὁ Μαλέας, ὁ Παρθένης (οἱ μαλλιανοὶ τοῦ πινέλου) καὶ ἓνας... Κουδουνᾶς (ἄγνωστος ὡς καλλιτέχνης, κόσμηματογράφος ὡς ἐγνώσθη εἰς Θεσσαλονίκην) καὶ δὲν τὸ ἔλαβον τόσοι ἄλλοι διακριθέντες καλλιτέχναι. Ἐκ τῶν γλυπτῶν εἰς μόνον, ὁ κ. Θ. Θωμόπουλος δικαιοτάτα βεβαίως — ἀλλὰ διατὶ ὅχι καὶ ὁ Μπονάρος, ὁ μεγαλοῦδεάτης ἀριστοτέχνης τῆς «Ψυχῆς», τοῦ «Δεσμώτου Ἑλλήνος», τοῦ μεγαλειώδους Πανθέου;

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον δυσμενῶς ἐσχολιάσθη εἶνε ἡ παντελὴς παράλειψις τῶν δημοσιογράφων, τοῦ ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ τύπου. Δὲν ἤξιζε ἐνὸς παρασήμερον ὁ σθεναρὸς, ὁ ριζικέλευθος χειριστὴς τοῦ καλάμου Γαβριηλίδης; Ἡ δὲ Πώπ, ἡ δὲ Κύρου;

Ἄλλοι πάλιν ἐπαρασημοφορήθησαν ὡς διδάσκαλοι, καίτοι διεκρίθησαν περισσότερον ὡς λο-

γογράφοι. Ὡς, ὁ διηγηματογράφος Τραυλαντώνης καὶ ὁ ποιητὴς Γρυπάρης.

Ἡ παρασημοφορία τῶν λογίων καὶ καλλιτεχνῶν εἶνε καθήκον τῆς Πολιτείας. Οἱ λαβόντες καλῶς τὸ ἔλαβον, ἀλλὰ ἀπέναντι τῶν ἐργασθέντων μέχρι τοῦδε διὰ τὴν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν πρόοδον, εἶνε ὀλίγοι. Ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ἀκόμη ἀπαρασήμεροι, καίτοι δὲν εἶνε ἄσημοι. Ἀλλὰ μήπως καὶ εἰδικὸν παράσημον δὲν ἔπρεπε νὰ κοπῇ διὰ τοὺς Πνευματικούς ἐργάτας;

✕

Νεαὶ μεταρρυθμίσεις προαναγγέλλονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡ συντόμευσις τῆς θείας Λειτουργίας, ὑπὲρ ἧς συνηγόρησε δι' ὑπομνήματος ὁ σεβ. Ἐπίσκοπος Γυθείου. Ἡ Λειτουργία μικροτάτη ἐν ἀρχῇ ὑπέστη ἀνωδύνους ἐγχειρήσεις σύμφωνα πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῶν νέων συνθηκῶν τοῦ βίου. Ἡ Λειτουργία ἀποβάλλουσα τὸν ἀσκητικὸν ἄλλον χρόνων χαρακτηρὰ, ὁλονὲν συγχρονίζεται πρὸς τὴν κοινωνικὴν πρόοδον. Πρέπει νὰ γίνεταί ψυχωφελεστέρα, νὰ εὐχαριστῇ. Ἡ τετραφωνία ἐλκύει τοὺς πιστοὺς· ἡ παράλειψις τῶν πολλάκις ἐπαναλαμβανομένων θὰ πυκνώσῃ ἔτι μᾶλλον τὸ ἐκκλησιασμά. Ἐὰν ἀποκτήσωμεν καὶ εὐγλώτους ἱεροκέρυκας, ἡ Ἐκκλησία μας θὰ ἀποβῇ κέντρον ἡθικῆς ἀνυψώσεως καὶ πνευματικῆς ἐντρυφήσεως.

✕

Ὁ φορατζῆς, τὸ τελευταῖον λείψανον αὐθάδους φορολογικοῦ συστήματος, ὁ σταυρωτὴς τῆς τέχνης ὁ βλοσυρὸς ὑποβλέπων καὶ ἀρπακτικὴν τεινὼν χεῖρα, ἐξαποστέλλεται εἰς τὸν Καιάδα τῆς ἀνυπαρξίας. Ἡ πρόοδος τῶν νεωτέρων Ἀθηνῶν δὲν ἐπέτρεπε τοιαύτην ἀνορθογραφίαν. Νὰ φορολογεῖται τὸ θέαμα· ἀλλ' ὅχι κατὰ τρόπον ἀναξιοπρεπῆ καὶ διὰ τὸ Κράτος καὶ διὰ τὸν θεατὴν. Καὶ ὡς συμπλήρωμα τοῦ ἐκπολιτισμοῦ αὐτοῦ, ἀς ὀρισθῇ ἵνα ἀπαλλάσσωνται πάσης φορολογίας τὰ δωρεὰν διαρκῆ, δημοσιογραφικὰ ἰδίως, εἰσιτήρια. Ποῦ ἠκούσθη νὰ φορολογῇται ἀνύπαρκτον ἔσοδον, ὅπως εἶνε μία προσκλησις τιμητική!

✕

Τὸ τραγοῦδι τοῦ δρόμου, τὸ λαϊκῆς διαδόσεως, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ προερχόμενον, τραγοῦδι ποῦ τὸ γράφουν ποιηταὶ καὶ τὸ μελοποιοῦν μουσικοὶ — θέμα ποῦ ἀπησχόλησεν ἐσχάτως τὸν κ. Συνοδινόν — ἡ Ἐταιρεία τῶν Θεατρικῶν Συγγραφέων ἠθέλησε νὰ τὸ ἐνισχύσῃ, προκαλοῦσα τὴν δημιουργίαν τοιούτων τραγοιδιῶν καὶ προεκλήρυξε διαγωνισμόν μετὰ χρηματικῶν ἀμοιβῶν. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ *a priori*, ἡ προμελετημένη σύνθεσις συμβιβάζεται μὲ τὰς προτιμήσεις τοῦ λαοῦ; Τὸ αὐτὶ τοῦ ἀρπάζει ἓνα τραγοῦδι, ἀδιάφορον ἐὰν εἶνε τεχνικῶς κα-

λόν. Ἀρκεῖ νὰ ἀνταποκρίνεται μὲ τὴν ψυχικὴν του διάθεσιν.

Καὶ ἠκούσαμεν νὰ ψάλλεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, εἰς τὰ σπίτια καὶ τοὺς δρόμους, τὸ «Σφίξε με», τὸ θούριον τοῦ κ. Καίσαρη, ἢ «Κόρη τῶν κυμάτων». Θὰ ἔχουν τὴν αὐτὴν εὐτυχὴ τύχην τὰ τραγοῦδια ποῦ θὰ βραβευθοῦν, τραγοῦδια κατὰ παραγγελίαν, μὲ διατυπώσεις

γραφόμενα καὶ μὲ κριτικὰς ἐπιτροπὰς; Τὸ λαϊκὸν αἶσθημα τὸ ὅποιον πολλάκις αὐθόρμητως δημιουργεῖ ἢ εἰσδέχεται αἰφνιδίως μίαν φράσιν ἢ ἓνα τόνον, θὰ τὰ ἐνστερνισθῇ εὐκολα; Θὰ πτερυγίσῃ ἢ μελωδία τῶν εἰς τὰ χεῖλη ὄλων, ἰδίως τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ; Θὰ τὸ ἀποδείξῃ τὸ πείραμα τῆς Θεατρικῆς Ἑταιρείας.

ΔΑΦΝΙΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΛΛΙΑΡΟΙ

Αἱ πάλιν ἀνεκινήθη τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ἐπ' ἀφορμὴ υποβολῆς νομοσχεδίου περὶ εἰσαγωγῆς τῆς διδασκαλίας τῆς Δημοτικῆς εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας τάξεις τῶν Δημοτικῶν σχολείων, πράγματι ὅμως περὶ ἀποπείρας εἰσαγωγῆς ὑπὸ τὸ

προσώπειον τῆς Δημοτικῆς τοῦ μαλλιαροῦ ἰδιώματος. Ἀρκετοὶ βουλευταὶ κατὰ τὴν συζήτησιν ἔφεξαν τὸ νομοσχέδιον, ὁ ἴδιος κ. πρωθυπουργὸς κατέκρινε τὰς κωμικὰς προσπάθειας τῶν δημιουργούντων ἰδικὰς τῶν λέξεις, ἀποκαλέσας αὐτοὺς ἀγκυμμάτους, Ὀμηρικοὶ δὲ ἀντήχησαν γέλωτες ἐν τῇ Βουλῇ ὅταν ὁ κ. Καβαλιεράτος ἀνέγνωσε ἕκ τινος μαλλιαροῦ διδακτικοῦ βιβλίου τὰς λέξεις: Ἡ ἀποκατινὴ τετνώστρα (ὑποτεινούσα), ὁ καταπιόνας (λάρυγξ), ἡ ἀρπάχτα (ἀφή), τὸ ραχόσκινο (σπονδυλικὴ στήλη) κλπ. Αὐτὰ ἐπιζητοῦν οἱ ἐν τῇ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας εἰσδύσαντες μαλλιαροὶ νὰ μανθάνουν τὰ δυστυχισμένα παιδιὰ! Τελεῖα δηλαδὴ παραμόρφωσις τῆς γλώσσης διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων. Ἀλλὰ καὶ ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς κ. Χατζιδάκις, ὁ ἔχων ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὸ ἐπιστημονικὸν κύρος ἐπὶ ζητημάτων τῆς γλώσσης, ἐντονώτατα διεμαρτυρήθη ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημιακοῦ βήματος κατὰ τῶν διαφθερέων τῆς γλώσσης, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ φορτώσουν εἰς τὴν ράχιν, ἢ μᾶλλον εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ χυδαίας καὶ ἀηδεῖς λέξεις. Εἶνε γνωστὰ αἱ ἰδέαι τῶν μαλλιαρῶν. Εἰς ἐξ αὐτῶν ἔγραψε πρό τινας διὰ τὴν ὁμιλουμένην καθαρεύουσαν, δηλαδὴ τὴν ζῶσαν γλῶσσαν ὅτι εἶνε «τεχνητή»! Καὶ αὐτὰ τὰ γράφει εἰς γλῶσσαν εὐτυχῶς... μὴ μαλλιαρὴν. Δησιμονοῦν οἱ Ψυχαρόπληκτοι αὐτοὶ κύριοι ὅτι ἡ ἀπλὴ καθαρεύουσα τὴν ὅποιαν ὅλοι οἱ ὀπωσδήποτε ἀνεπτυγμένοι γράφουν καὶ ὁμιλοῦν εἶνε ἡ φυσικὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους, εἰς τὴν ὅποιαν, ὡς ἐτόνισεν ὁ κ. Πρωθυπουργός, ἀριστα πάντες συνεννδούμεθα.

Πᾶσα ὑπερβολή, ὡς ἀντικειμένη εἰς τὸ ἔθνικόν γλωσσικὸν αἶσθημα, εἶνε μεμπτέα. Ἡ μέση δὲ εἶνε ἐκείνη, ἣν πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν. Τὴν γλῶσσαν δὲν κατασκευάζουν ἄτομα, Ψυχάρηδες

καὶ Φιλήντηδες. Ἐξελίσσεται μόνη τῆς καὶ διαμορφοῦται διὰ τῆς φιλολογίας. Ἡρέμα καὶ οὐχὶ διὰ βιαιῶν πραξικοπημάτων. Μεταξὺ λαοῦ καὶ ἀνεπτυγμένων τάξεων θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε μία διαφορὰ ἐκφράσεως γραμματικῆς, ἀλλὰ δι' ἀμοιβαίων ὑποχωρήσεων θὰ ἐπιτευχθῇ μία μορφή τῆς γλώσσης τείνουσα εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν πάντῃς ξενικοῦ, παρεφθαρμένου καὶ ἀψύχου στοιχείου ἢ τύπου νεωτέρου περιωρισμένης χρήσεως.

Τοὺς φόβους περὶ ἐπιβολῆς τῆς μαλλιαρῆς ἐμετρίασεν ἡ ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησις, ἥτις θὰ θεωρηθῇ βεβαίως ὡς ἐρμηνεία τοῦ νόμου. Ἀλλὰ τὰ διδακτικὰ βιβλία ποῖοι θὰ συντάξουν; Ποῖοι δὲ θὰ τὰ κρίνουν; Οἱ εἰσηγηταὶ τῆς ἰδέας, οἱ γνωστοὶ μαλλιαροὶ; Ἀλλὰ τότε θὰ ἴδωμεν ἀναγνωστικὰ βιβλία μὲ χυδαίας ἐκφράσεις, μὲ ἀκανόνητους λέξεις καὶ ἀκαλαισθήτους τύπους. Κριταὶ δὲν πρέπει νὰ εἶνε δάσκαλοι ἀμφοτέρων τῶν... ἀκροτήτων, ἀλλ' ὡς ὀρθῶς ὑπέδειξεν ἡ «Ἑστία» νὰ γίνῃ μία ἐπιτροπὴ ἀπὸ ποιητὰς ὡς ὁ Δροσίνης, ὁ Προβελέγγιος, ὁ Πολέμης, δημοσιογράφους ὡς ὁ Κονδυλάκης, ὁ Νιρβάνας, πολιτικούς φιλολογοῦντας ὡς ὁ Ρέπουλης, ὁ Σοφούλης, ὁ Καφαντάρης. Θὰ εἶνε πρὸ πάντῃς λογικοὶ καὶ θὰ ἔχουν ἀρκετὴν καλαισθησίαν διὰ νὰ διακρίνουν μίαν «ἀπλὴν» λέξιν ἀπὸ μίαν «χυδαίαν».

Ὁ κ. Χατζιδάκις ὀρθῶς παρετήρησε ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα ποικίλλει εἰς ἐκφράσεις κατὰ τόπους. Ὡς ἐκ τούτου ἡ διδασκαλία τῆς δημοτικῆς θὰ φέρῃ σύγχυσιν. Μεταχειρίζονται οἱ δὴθεν δημοτικιστὰ ἰδιωματικὰς λέξεις, ἀγνώστους εἰς τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ εἰς αὐτοὺς τοὺς διδάσκοντας. Κατήγγειλεν ὁ σοφὸς καθηγητὴς τοὺς μαλλιαροὺς ὡς γράφοντας παρὰ τὰ διδάγματα τῆς ἐπιστήμης, καὶ ὡς μὴ διακριθέντας διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν χρήσιν τῆς γλώσσης, καὶ διεμαρτυρήθη διότι ὡς εἶπεν «ὑπὸ τὴν βίαν τῶν περιστάσεων ἐπιχειρεῖται ἀνατρεπτικὴ διδασκαλία τῆς γλώσσης διὰ μέσων ἐπιβολῆς ἐκθέσμων, ὑπ' ἀνθρώπων μὴ ἐπαρκῶς κατηρτισμένων ἐπιστημονικῶς».

Καὶ ὁ κίνδυνος εἶνε προφανής. Λέγουν ὅτι ἡ δημοτικὴ θὰ διδάσκειται εἰς τὰς 4 μόνον κατωτέρας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου. Ἀλλ' ὡς εὐστόχως παρατηρεῖ τὸ «Ἐμπρός» ἀπὸ τὰ